

چالش‌های تولید فیلم‌های آموزشی برنامه‌ی درسی ملی
در گفت‌وگو با یدالله کریمی، معاون تولید دفتر تأمین رسانه‌های آموزشی مطرح شد:

دیدگاه‌ها و آشنایی فرهاد کند...

جهاد اقتصادی

برگ اشتراک مجله‌های رشد

نحوه اشتراک:

شما می‌توانید پس از واریز مبلغ اشتراک به شماره حساب ۳۹۶۶۲۰۰۰ بانک تجارت، شعبه سهراب آزمایش کد ۳۹۵، در وجه شرکت افست از دوروش زیر، مشترک مجله شوید:

۱. مراجعه به وبگاه مجلات رشد؛ نشانی: www.roshdmag.ir و تکمیل برگه اشتراک به همراه ثبت مشخصات فیش واریزی.
۲. ارسال اصل فیش بانکی به همراه برگ تکمیل شده اشتراک با پست سفارشی (کپی فیش را نزد خود نگاهدارید).

♦ نام مجلات در خواستی:

.....

♦ نام و نام خانوادگی:

.....

♦ تاریخ تولد: ♦ میزان تحصیلات:

.....

♦ تلفن:

.....

♦ نشانی کامل پستی:

.....

استان: شهرستان: خیابان:

.....

شماره فیش: مبلغ پرداختی:

.....

پلاک: شماره پستی:

.....

♦ در صورتی که قبلاً مشترک مجله بوده‌اید، شماره اشتراک خود را ذکر کنید:

.....

امضا:

- ♦ نشانی: تهران، صندوق پستی امورمشترکین: ۱۶۵۹۵/۱۱۱
- ♦ وبگاه مجلات رشد: www.roshdmag.ir
- ♦ اشتراک مجله: ۰۲۱-۷۷۳۳۶۶۵۶/۷۷۳۳۵۱۱۰/۷۷۳۳۹۷۱۳-۱۴

♦ هزینه اشتراک یکساله مجلات عمومی (هشت شماره): ۹۶۰۰۰ ریال

♦ هزینه اشتراک یکساله مجلات تخصصی (چهار شماره): ۶۰۰۰۰ ریال

اشاره

به باور کارشناسان نظام آموزشی، برنامه‌ی درسی ملی، تحولی اساسی در نظام برنامه‌ریزی درسی و کتاب‌های آموزشی ایجاد می‌کند و اساسی‌ترین گام برای ارتقای کیفیت محتوایی آموزش و پرورش است. به گفته‌ی همان کارشناسان، برنامه‌ی درسی ملی، سندی است که نقشه‌ی کلان برنامه‌ی درسی و چارچوب نظام برنامه‌ریزی درسی کشور را برای تحقق اهداف آموزش و پرورش نظام جمهوری اسلامی ایران تعیین و تبیین می‌کند.

دست‌اندرکاران تدوین سند برنامه‌ی درسی ملی در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی بر این باورند که تعیین رویکرد اهداف برنامه‌ی درسی در سطح نظام آموزشی، تعیین منطق، جهت‌گیری‌ها و ابعاد هر یک از حوزه‌های یادگیری، تعیین اصول و فرآیند اجرای برنامه‌ی درسی و تبیین نظام برنامه‌ریزی درسی کشور، از اهداف این برنامه است.

هر چند که قرار بود هم‌سوسازی کتب درسی بعد از تدوین سند برنامه‌ی درسی ملی در چارچوب زمانی مشخص تحقق یابد، اما با تأکید وزیر آموزش و پرورش در هم‌سوسازی آن با برنامه‌های درسی، قرار شد که از مهرماه ۹۰ شاهد این تغییرات در پایه‌ی اول ابتدایی باشیم. از این رو تمامی بخش‌های مرتبط با تدوین سند برنامه‌ی درسی ملی، مقید شدند خود را در چارچوب این زمان‌بندی فشرده هم‌آهنگ کنند. یکی از بخش‌هایی که نقش اساسی و پررنگی در تهیه و تدوین تولید برنامه‌های آموزشی چندرسانه‌ای برای بالغ بر ۷۰ هزار آموزگار دوره‌ی ابتدایی داشت، دفتر تأمین رسانه‌های آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی بود.

با یدالله کریمی، معاون تولید دفتر تأمین رسانه‌های آموزشی در خصوص تهیه‌ی مواد آموزشی با مشارکت مؤلفان و مدرسان دوره‌های آموزشی گپ‌وگفتی داشتیم که تا حدودی تلاش تیم تولید این برنامه‌های آموزشی را در طول ۴۵ روز همت مضاعف و تلاش سازمانی به تصویر می‌کشد.

یدالله کریمی، معاون تولید دفتر تأمین رسانه‌های آموزشی معاونت فناوری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی درباره‌ی هم‌سوسازی برنامه‌ی درسی ملی با کتاب‌های تغییر یافته‌ی پایه‌ی اول ابتدایی به خبرنگار مجله‌ی رشد ابتدایی گفت: «دفتر تأمین رسانه‌های آموزشی برای تهیه‌ی این فیلم‌های مؤثر و کارآمد آموزشی، ابتدا جلساتی را با مؤلفان کتب درسی یادشده برگزار کرد. به باور دست‌اندرکاران تولید فیلم‌های آموزشی، ساخت فیلم برای توجیه و اجرای صحیح برنامه‌ی درسی ملی، در پایه‌ی اول ابتدایی کار بزرگی بود. بنابراین در گردهم‌آیی گروه مؤلفان و برنامه‌سازان، برای هم‌سو کردن نگاه‌های تولیدی، لازم بود که شیوه‌های تولید فیلم و جهت‌گیری آن در ساختار شنیداری و دیداری، به مؤلفان درسی پایه‌ی اول توضیح داده شود تا درصد خطاهای فیلم‌سازی کاهش یابد.»

وی در ادامه افزود: «برخلاف تقاضای سفارش‌دهندگان فیلم، مبنی بر تولید فیلم‌های کم‌هزینه و ساده، منشور اخلاق حرفه‌ای و شأن تجربه‌های دفتر اجازه نمی‌داد که از کنار این تحول بزرگ آموزشی به سادگی گذشت. چرا که دفتر پیشینه‌ای طولانی در زمینه‌ی تولید فیلم‌های آموزشی داشت. بنابراین مقرر شد به تناسب توان‌مندی نیروی انسانی متخصص دفتر و شأن حرفه‌ای معاونت فناوری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، فیلم‌هایی تولید شود تا در زمان خودش قابل دفاع باشد، به‌ویژه که موضوع هم‌سوسازی کتاب‌های درسی پایه‌ی اول ابتدایی برای اجرای برنامه‌ی درسی ملی در میان بود.»

به گفته‌ی کارشناسان نظام آموزشی، تاکنون دو مرحله از هفت مرحله‌ی برنامه‌ی درسی ملی در هفت کمیته‌ی تخصصی، با حضور و مشارکت فعال بیش از ۶۰ نفر از صاحب‌نظران و کارشناسان در زمینه‌ی تولید بخش‌های گوناگون برنامه‌ی درسی ملی به پایان رسیده است. برنامه‌ی درسی ملی، بخشی از مهندسی فرهنگی کشور است که مورد تأکید مقام معظم رهبری و شورای عالی انقلاب فرهنگی قرار گرفته است.»

معاون تولید دفتر تأمین رسانه‌های آموزشی معاونت فناوری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی درباره‌ی هم‌سوسازی مؤلفان درسی با پدیده‌ی دوربین فیلم‌برداری در طول دوره‌ی تولید فیلم، خاطرنشان کرد: «انتظار داشتیم که در طول روند تهیه‌ی فیلم‌های آموزشی با برخی چالش‌ها روبه‌رو شویم. از این‌رو برای آشنایی مؤلفان درسی با شیوه‌های تولید کار، دست به ابتکار جالبی زدیم. به عبارتی برای رفع اشکالات اجرایی، چه در شیوه‌ی بیان مضامین درسی و چه رفتار حرفه‌ای در مقابل دوربین، از همان ابتدا در جلسه، دو دوربین برای هم‌گون‌سازی نگاه‌های تهیه‌کنندگان و مؤلفان درسی تعبیه کردیم. سپس نتایج ضبط شده را با حضور آنان ارزیابی کردیم تا نقاط قوت و ضعف هر دو تیم محتوایی و اجرایی بررسی شود.»

وی با اشاره به این نوع رفتار تجربی در ساخت برنامه‌ی آموزشی افزود: «طبیعی بود با اجرای این روش تجربی، کار تولید در استودیو با حضور مؤلفان درسی پایه‌ی اول ابتدایی، راحت‌تر خواهد بود. چون هر یک از دست‌اندرکاران محتوا و اجراء توانستند عیب کار خود را بسنجند. بنابراین در همان آغاز راه دست به یک کار گروهی زدیم و با گفت‌ووشنود بعدی، فاصله‌ی نگاه هر دو تیم محتوایی و اجرایی را به هم نزدیک‌تر کردیم. به گونه‌ای که در زمانی اندک توانستیم نتیجه‌ی خوبی را رقم بزنیم و در نهایت موفق شدیم اهداف و رویکردهای برنامه‌ی درسی ملی را در این مرحله‌ی آغازین به درستی پیاده کنیم.»

کریمی، با تأکید بر چالش‌های طراحی صحنه، تصویربرداری، صدا و سایر مؤلفه‌های هنری و تکنیکی تولید برنامه‌ی آموزشی گفت: «بعد از مرحله‌ی گپ‌وگفت تولیدکنندگان برنامه‌ی آموزشی با مؤلفان درسی، تازه مشکلات دیگر در زمینه‌های طراحی صحنه و دکور، شیوه‌ی تصویربرداری، صدابرداری و سایر مسائل تکنیکی خود را نمایان ساخت. با این حال با توجه به تجربیات مفید دفتر، تصمیم گرفتیم با فراخوان از همکاران باتجربه و بازنشسته به همراه یک گروه جوان و حرفه‌ای این کار بزرگ را آغاز کنیم. بعد از هم‌سان‌سازی نگاه‌ها در ساخت و نصب دکور، تازه مرحله‌ی دیگری باید رقم می‌خورد. یعنی باید مؤلفان درسی به داخل استودیو برده می‌شدند تا در فضای دکور و استودیو، مفاهیم درسی و علمی را بیان کنند. در چنین شرایطی هریک از گروه‌های محتوایی و اجرایی، انتظاراتی را در مرحله‌ی اجرا از همدیگر خواستار بودند که لازم بود به تناسب شرایط کار، این وحدت رویه‌ی اجرایی تأمین شود، تا ۴۵ ساعت فیلم آموزشی جنبه‌ی عینی به خود بگیرد.»

وی در ادامه افزود: «در سازوکار تلویزیون‌های آموزشی اغلب با دقیقه و ثانیه‌های تولید سروکار داریم، در حالی که به علت کثرت کار و تولید

فیلم آموزشی مطلوب، مجبور شدیم که از واحد بزرگ‌تری برای تهیه‌ی برنامه‌ها بهره بگیریم. هر چند که مؤلفان درسی برای آموزش استاندارد محتوایی، تقاضای امکانات کاربردی از جمله تخته‌های دیجیتالی، ال‌سی‌دی، پاورپوینت و سایر ابزارهای آموزشی داشتند و لازم بود به تناسب برنامه‌ریزی تولید ملزومات آموزشی، آن‌ها نیز تهیه شود. علاوه بر آن، برخی از مؤلفان تقاضا داشتند که با اجرای کارگاه آموزشی مضامین را بیان کنند و یا برخی از سوژه‌ها از جمله کار گل‌سازی، خارج از استودیو به شکل پرتابل توسط برنامه‌سازان تهیه شود. این یک طرف خواسته‌ها بود. از سویی دیگر دست‌اندرکاران تولیدی نیز خواستار این بودند، فصل‌های محتوایی برنامه مشخص شود و زمان تقطیع پلان‌ها با مؤلفان درسی هم‌آهنگ شود.»

به گفته‌ی تولیدکنندگان برنامه، بالاخره فیلم درخواستی هم‌سوسازی کتب درسی پایه‌ی اول ابتدایی با برنامه‌ی درسی تهیه شد، هرچند که حجم بزرگی از این تولید به موضوع تدوین فیلم‌ها برمی‌گشت. اغلب تولیدکنندگان با فشردگی کار تا ساعت ۱۲ شب در استودیو کار ضبط محتوایی را دنبال می‌کردند. فردای آن روز نیز برنامه‌ی تدوین شده، در اختیار مؤلفان درسی قرار می‌گرفت تا با بازنگری، اشکالات وارده رفع شود. ضبط مجدد نوارهای ویدئویی روی رایانه‌های تدوین، وله‌گذاری، کپشن‌ها، تیتراژ ابتدا و انتهای و سایر موارد فنی هنری برنامه‌سازی، زمان زیادی را به خود اختصاص می‌داد. این در حالی بود که بعد از تدوین برنامه، فعالیت‌های دیگری باید رقم می‌خورد تا این فیلم، تکثیر و در اختیار کلیه‌ی آموزگاران پایه‌ی اول ابتدایی در سراسر کشور قرار گیرد. چاپ تصویر بر روی دی‌وی‌دی، تکثیر تک‌تک برنامه‌ها در حجم گسترده به تعداد ۱۹ هزار نسخه و برای آموزش مدرسان میانی نیز از جمله اقدامات دفتر ما بود.»

معاون تولید دفتر تأمین رسانه‌های آموزشی معاونت فناوری سازمان

پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، درباره‌ی موانع و چالش‌های موجود تأکید کرد: «بسیستون را عشق فرهاد کند... به باور تولیدکنندگان برنامه، هیچ چالشی بدون راه‌حل نیست، هرچند که شاید در مرحله‌ی اجرا آن‌ها را درگیر کند، اما با تلاش مضاعف می‌توان به امید تربیت آینده‌سازان این مرز و بوم، بر تمامی این مشکلات فائق شد. با این حال دغدغه‌های برنامه‌سازان این بود که بر زمان اندک تولید و تکثیر برنامه‌ها غلبه کنیم، از امکانات بالقوه در زمینه‌ی نیروی انسانی و ابزارها استفاده خوبی به عمل آید و همچنین بتوانیم در زمان مقرر، برنامه‌ها را در اختیار مدرسان پایه‌ی اول ابتدایی قرار دهیم.»

وی در ادامه افزود: «در مرحله‌ی دوم از فرآیند تولید، ۷۵ هزار نسخه

از بسته‌های آموزشی برای معلمان پایه‌ی اول ابتدایی تکثیر و از طریق اداره‌ی کل چاپ و توزیع به سراسر کشور ارسال شد. در طول این مدت ۴۵ روزه نزدیک به ۳۰ تا ۳۵ نفر از کارکنان خلاق و توانمند و نیروهای برنامه‌ای به همراه برخی افراد باتجربه و بازنشسته‌ی دفتر، مشارکت داشتند. ساختار تولید نیز ترکیبی از کارهای استودیویی، ویدئو گرافیک و گزارش‌های مستند بود. هرچند که دروس هنر و تربیت‌بدنی، در خارج از استودیو نیز تصویربرداری شد، اما در درس تربیت‌بدنی با مشاوره‌ی مؤلفان قرار شد موضوع در حیاط مدرسه اجرا شود و در درس هنر نیز گروه محتوایی و اجرایی به پارک جمشیدیه رفتند تا مؤلفان با استفاده از نشانه‌های طبیعی و محیطی از آن به نحو احسن بهره بگیرند.»

یدالله کریمی درباره‌ی تولید راهنمای مصور برای معلمان پایه‌ی اول ابتدایی نیز گفت: «در ادامه‌ی تولید فیلم، راهنمای مصوری نیز از اواسط شهریورماه برای معلمان در دست اجراست که به صورت مرحله‌ای در اختیار آنان قرار خواهد گرفت. با وجود همیاری تک‌تک نیروهای فنی و هنری دفتر، **هوشنگ ارشادی** کارگردانی برنامه‌ها را عهده‌دار بود.»

وی در خاتمه‌ی این گفت‌وگو، از تلاش یک‌یک مدیران، دوستان و همکاران خود، از جمله دکتر **کفاش**، معاون فناوری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، در تهیه‌ی این برنامه‌های آموزشی تشکر و قدردانی کرد.